

# NÓGRÁDI LAPOK

és HONTI HIRADÓ.

Politikai, társadalmi s közgazdászati hetilap.

## Előfizetési feltételek:

Egész évre 6 frt. Fél évre 3 frt. Evgyezdre 1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 15 krajczár.

Kiadásnál csapán a kiadóhivatalnál lehet B.-Gyarmaton.

## Hirdetési díjak:

Öt hasábos petitior 5 kr. Bélyeg minden beiktatásnál 30 kr. Nyilváltár garmond sora 20 kr. — Nagyobb és többesüri hirdetések jutányosan eszközöltek. — Bel- és külföldi lapok számára hirdetményeket elfogad Nagy Károly hirdetőnyelv-követelő irodája Budapestban, Nagykereszt-utczán, 6. szám.

A lap szellemi részére s a nyilttérre vonatkozó minden közlemények a szerkesztőhöz küldendők.

Kiadásnál pénsek: reklamációk, és hirdetések a kiadóhoz intézendők.

## Előfizetési felhívás

### „Nógrádi Lapok“

1880-ik évfolyamára.

## Előfizetési feltételek:

Egész évre . . . . . 6 frt.

Fél évre . . . . . 3 frt

Evgyezdre . . . . . 1 „ 50 kr.

Egy hónapra . . . . . „ 50 kr.

As előfizetési pénsek egyedül a kiadóhoz csak megve, — legcélszerűbben postautalvánnyal — a nyomtatandó példányok a pontos szétküldés tekintetéből, mielőbb beküldendők.

Kék László,  
kiadó s lapfelfüggető.

Horváth Danó,  
fel. szerk.

Tisztelettel kérjük egyuttal mindazokat, különösen a községi előjárókat, kik előfizetéseikkel hátrálékban vannak, miszerint ebből kötelezettségeiknek posta fordultával eloget tenni sziveskedjenek, hogy a külön felszólítás terhéttől, kiadóhivatalunk felmentve legyen.

## Közigazgatási bizottsági ülés.

(Január 14.)

Híányzóttak: Gr. Forgách Antal, Beniczky Gyula Seitovszky János és Eboczky Emil.

Gr. Gyürky Ábrahám főispán ur ő méltósága pont 10 órákor megnyitván az ülést, bejelenti, hogy gróf Forgách Antal, Beniczky Gyula és Seitovszky János urak részint betegség, részint elfoglaltság miatt a jelen ülésen részt nem vehetnek; Eboczky Emil tanfelügyelő ur pedig sürgőnyileg jelentős elmaradását.

### Felolvasottak az alispáni jelentés

Uj Mátyás, Molnár Gábor, Csillag, Bugyi Hegedűs, Lajton, Valentik, Paulo, Szedlacsik, Jambrich, Kurnya, Molnár, Csábi, Jakubecz és Szisster nőülési kérvényeiknek hely adatot.

Komjáthy Anselm főjegyző ur előadja: a nm. m. kir. belügyminiszterium intézményét a losonczyi lakatya építése ügyében Manósy Alajos felebbezésére. A felebbezés elutasított. Ezen elutasító rendelet az érdekelt felekkel közöltek.

Szinbányá községe azon kérdést intézi a bizottsághoz, kötelesek e a községbeli lakosok azon köröruvonnak fizetni, aki a törvényben meghatározott idő alatt a községet nem látogatja? Elvileg ki lett mondva, hogy a tisztviselő fizetésétől meg nem fosztható, a mennyiben azonban itt az illető köröruvonnak ellen mulasztási esetek forognak fenn; annyiban jelen kérdéses úgy Plachy József főszolgabírónak a végett adatik ki, hogy panaszolt Szmik Gusztáv köröruvonnak ellen vizsgálót eszközölve, az 1876. V. t. cz. 18. §-a értelmében járjon el, s jelentést tegyen.

Felebbezés Kisterenne község előjáróságának Srek Hermin kórházi ápoló 180 frt kórházi költségek elbárártása iránt az alispáni határozat ellen. Reményfy József indítványára érdemleges határozat előtt az esetelési bizonylat be fog kívántatni, melyből kiderítendő, hogy nevezett hölgy törvényes vagy törvénytelen ágyból szüzmazik, ez utóbbi esetben mint törvénytelen gyermek, anyja illetőségét követi, s községi illetőségű Kisterenne községe lesz kimondandó.

A földmívelés, ipar és keres. miniszterium Holiczer és Deutsch verőczai téglagyárosok ügyében a közigazgatási bizottsági határozatot jóvá hagyván, az ebben megalapított bíróságok behajtására Balás Ferenc szolgabíró utasított.

A törvényhatósági közgyűlés által az inséges ügy ellátásával s az ebből folyó intézkedések megtételével a közigazgatási bizottság bizatot meg. Inséges pénzalapul szolgál, mint tudjuk azon 20,000 frtyi összeg, mely Forgách Antal gr. indítványára a megyei magtár-

alapból kiutaltványoztatik. Ezenkívül a megye alaposan reméli, hogy a megyénkben nagymérvben mutakozó inség enyhítésére a kormánytól kért 200,000 frt segélyösszeg megküldetni fog. A közigazgatási bizottság a főjegyző hosszabb eszmecsere után, mely inkább a segélyeseti elvek meghatározására irányult, elfogadta. E szerint alakított egy központi inségügyi bizottság, melynek elnöke Madách Károly alispán, tagjai: Komjáthy Anselm, Harmos Gábor, Reményfy József, Hanzsly László és Topascher Gyűd. Ezen bizottság utasítva lett, hogy a legközelebbi ülésig a segélyezés módjaira nézve szabályzatokat terjesztessen elő; addig is, halasztást nem tűrő esetekben rögtön intézkedjék, szükség esetén utalványozásokat is eszközölhet, minden héten meghatározott napon legalább egyszer ülést tartson. A járási szolgabírók utasítottak, hogy azon községekben, hol az inség jelei mutatkoznak, községi segélyző bizottságokat alakítsanak, melyek teendőikre tanítsák ki, s működésükre felügyeljenek. A községi előjárók pedig figyelmeztessenek, hogy a község szegényeinek ellátása az 1876. XIII. t. cz. 130. §-a értelmében első sorban a község feladatahoz tartozván, minden község a maga szegényeit a községi jövedelmekhez képest lássa el, s gondoskodjék, hogy az éhhalál áldozatává senki se legyen.

A szabályzatban megalkotandó elvek körvonalazáshoz hozzászóltak: Pokorny Gusztáv, ki hangsúlyozta, hogy a kölcsönök ne egyeseknek, de a községeknek adassanak, Huszár István, ki az adakozások gyűjtését is ajánlja a bizottság figyelmébe, gr. Crebrián László, ki felkérte az alispánt, hogy az inségi esetekről személyes meggyőződést is szerezzen magának. Reményfy József indítványozta, hogy a 260,000 frtyi segélyösszeg iránt a mult közgyűléstől felterjesztett felirat elintézésé iránt feliratilag megkéréssék a kormány, hogy a segélyeseti összeget most, amikor már szűke van arra, küldje meg. (Bis dat, qui cito dat.)

Gr. Gyürky Ábrahám főispán ur ő méltóságának azon szives ajánlatát, hogy a feliratot maga viszi el a nm. miniszteriumhoz, a bizottsági tagok „éljen!”-nel fogadták.

Perlusz Jónás kodi mészáros ügyében hozott alispáni határozat, mely szerint nevezett iparengedély nélkül s a vágóhidának az 1872. VIII. t. czikknek 8. §-ához képest be nem lett jelentése miatt a bíráskozott törvény 95. §-a értelmében 100 frt bírságban marasztaltatott, — szavazattöbbséggel jóváhagyatott. A marasztalás ellen Reményfy József hosszabb beszédet tartott, s ugyanígy szellemben felszólaltak Sreter Alfréd és Melicher Ferenc. Huszár István sajnálja ugyan az illetőt, de a törvény rendelkezésének megtartását követeli. (A kodiak ezen actióval azt akarták elérni, hogy az eddig még szidőmentes Kodra, izraelita ne jusson be, azon szomorú tapasztalatoktól indítva, hogy amely községbe a zsidó azomszéd beveszi magát, annak erkölcsileg és anyagilag álltyednie kell. Ha Kod községe ezen elvet vallja, ugy Kod községe már is álltyed, mert mészárosokét, habár közösen, zsidónak adta berbe jan. 1. éttől.

A phylloxera tudományos ismertetéséről szóló munkát a főszolgabíróknak terjesztés végett kiadatni fog több példányban.

Berczeller Rudolf felebbezése folytán, melyben magát a segédszolgabíró által megiltelt 20 frt bírság terbe alól felmentetni kéri, a bírág alól felmentetett.

Felebbezés a díjszenel egyháznak, melyben az egyházi szőlő után járó dézsmaváltástól a község által fizettetni kéri. Egyezség megkötésére végett Somogyi Zoltán főszolgabírónak kiadatott.

Oláh József jelentése a Szőlős községében érezhető nagy inség miatt a segélyezés gyors eszközölése tárgyában, haladéktalan intézkedés végett a központi inségügyi bizottságnak kiadatott.

Fehér István és társai Áll Straub Károly penci körjegyző ellen emelt panaszok tárgyában jelenti, hogy miután a panaszolt ellen súlyosabb vádak fordulnak

elő, az ügyet a vizsgálati iratokkal a büntetés mérvé nek megalapítása végett az alispáni hivatalhoz felterjesztette.

Árvágy. A jelentés szerint a gyámgyondnokoltak száma 13292, ezek közül nagykorúsított 343; a létszám az 1879. év végével 12889. A besótt úgydarab száma 10,214, melyhez járul az 1878. évről felmaradt 2602 bátralek, s így összesen 12,876. Ezen mennyiség 616 szám kivételével a 3 előadó által mielő elintéztetett. A jelentés kiemeli, hogy az úgydarabok eme nem csakly száma a 95 napot igénybe vevő tanácsülések tekintetbe vételével, a községi összesített Árváráknak a vidéken lett rendezésével, s a tárgyalásokkal, az árvaszéki előadói személyzet erejének teljes megfeszítésébe került. Jövőre ez, az úgydarabok szaporodásával, a felelőség nagyobbodásával az Árvaszék mostoha berendezésével s majdnem irnokli fizetés-sel dotált előadói személyzettel aligha lesz elérhető. Mint halljuk, az Árvaszéki elnökség az ezen mostoha viszonyok folytán beállható felelőség elbárártása szempontjából mindent elkövetend. A gyámoltak pénz és kötelezvénybeli értéke 465,735 frt 85 kr, tartalékalap 1115 frt 20 kr.

A nm. belügyminiszterium azon intézményére, melyben kérdést intéz, hogy a törvényzék illetve a járásbírók tealekkönyvi osztályai respektálják-e a gyámhatóság nagykorúsítási végzéseit, s ezek alapján a kiskorúság tealekkönyvi törleszt eszközöl-e? Azon jelentés terjesztett fel, hogy a losonczyi járásbírók tealekkönyvi osztály a kiskorúság törleszt fogantatosítja, ellenben a b. gyarmati kir. törvényzék tealekkönyvi osztály a gyámhatóságnak ezen ügyekben hozott végzéseit viszáskoztatja.

Reményfy József azon indítványa, hogy addig is, míg a miniszterium novella vagy rendelet által nem intézkedik arról, hogy a tealekkönyvileg feljegyzett kiskorúság a nagykorúsítási végzéseket folytán törleszték, az Árvaszék a nagykorúsítás tárgyában hozandó végzéseit a jelzett czélból a törvényzékkel közölje, viszáskoztatás esetén az ügy tisztázása végett a nm. miniszteriumhoz tegyen felterjesztést. A kiskorúságnak hivatalból törleszt sok költség és fáradságtól kímélt meg a feleket. Ennek alapjául szolgál a gyt. 284. §-a is, melyet tudunkkal több törvényzék viszonzásági szempontból tekintetbe vesz.

A tisztügyeszi jelentés tudomásul vétetett.

Adóügy. Tornyos György h. adófelügyelő előadja, hogy az államköltségén eddig alkalmazott végrehajtókat — miniszteri rendelet értelmében — viszáskoztatja. A bizottság utólagos jóváhagyását kéri. Ezen jelentés örömmel vétetett tudomásul, s a h. adófelügyelő eljárása egyhangúlag helyeslőleg jóváhagyatott.

Az egyenes adók évi kivetését és a befolyt összeget térbány miatt jövőre adjuk. A 12,202 úgydarab, 108 kivételével, elintéztet nyert.

Jamen Alfons kamatadója a jövő évi adóba be tudatik. Ez ellen az adófelügyelő felebbezett.

Czipauer rádi lakos és Peri Jakab ingatlanai ellen ingóságok nem létében az adóvégrehajlás elrendelteit.

Hinkó János 242 frt 80 kr. adója behajthatatlanság címén törültek.

Rád község 11 évi bátralekos dézsmaváltását a következő 11 évbe felosztatni kéri. Pártólólag felterjesztetik.

Weisz Salamon és Österreicher Mór kocsiadója törültek.

Beniczky Gyalának magtárát átalakított ház utánai adója törültek.

Laskáry Gyula és Prónay Istvánné adóbalasztási kérvénye pártólólag a nm. pénzügyminiszteriumhoz felterjesztetik.

Több dejtári é. pataki lakosnak a dohánynyltatás engedélyezése iránti kérvénye pártólólag felterjesztetik. Dr. Senk és Simony Lajos adója törültek.

Österreicher Mátyás 399 frtyi adója behajthatatlanság címén törültek.

Kecskeméti Gyula adóbejelentési kérvénye elutasított.

A bírón, egészszög, ut és postaiügyi jelentések tudomásul vétettek.

Kesz, Lőrincz és Palotás községek kérvénye a földi ut végtel, Buják és Bágyon községek kérvénye a bágyoni ut végtel (mely utóbbira Hatvani Deutch 5000 forint ajánlott fel) véleményezésül Topcscher Győző főmérnöknek kiadott.

Huszár István kérdést intéz a postaőntökhöz, hogy az Ipolyán és Gyarmat közi postajárat visszaállításának tekintetében történt-e valami? A postaőntök jele, hogy a tekintetben az intézkedéseket megítélte, de még válassz nem érkezett. Az eredményt annak idején közölni fogja.

Tornyos György bejelent, hogy a számonbéli körjegyző Smid Gyula ellen az adóbehajtás körül tapasztalt visszaélés miatt — a maga úján fegyelmi eljárását kért. Tudomásul vétették.

A jövő ülése február hó 14-re határozottatott. Ülés vége d. u. 1 és fél órakor.

## A b-gyarmati népgyűlés.

Folyó hó 18-án nagyváradi közönség részvételével megtartott a b-gyarmati népgyűlés. Reményfy József ajánlatára elnökölt Matthyás Péter, joggyaló Pap Károly közfelfelügyeleti megválasztottak. Az elnök Verhovay Gyula házai érdemeinek kitüntetését, felhívta a közönséget, hogy a sajtószabadság ezen nemcsak a közönség, hanem a sajtószabadság ellen elkövetett merénylet iránt pedig kárhárítást nyújtottak ki, s ezzel a gyűlést megnyitotta.

Bodár István a gyűlés tárgyaival való felvilágosítás után a b-gyarmati határozati javaslatot olvasta föl, mi közfelfelügyeleti el is fogadtatott.

Balassa-Gyarmat város népgyűlése, legelőlegbb részvételt nyújtotta a sajtószabadság rettenthetlen bajnok, a népi igaz barátja, az elharapódzott politikai erkölcsiellenesség lángsora, a 48-iki vívmányok önfeláldozó oltalmazója, Verhovay Gyula iránt.

Ellenben politikai gyilkossági merényletnek bélyegzi b. Majthényi Isidor azon tetteit, hogy Verhovay Gyulát, a gr. Festetics-féle ügyben teljesen ártatlan egyént, a ma is uralkodó társadalmi előítéletek nyomása alatt, álsok módon kiharására kényszerítette, hogy neki, a hírből, csallóvárszék és politikai szövetségeseinek áldozatát össze.

Ezen sajnós eset alkalmából, a népgyűlés elítéli az ur körökben díró, s naponta végtetesebbé váló azon kárhárítás felfogását, mintha a becsületért nem a bíróságok által, hanem párbajjal illenék megtorolni; mert valamit az is ellenkezik az emberiség jólétével és méltóságával, hogy a nemzetek viszályait vadállatok módjára, a ki bírja a marja szokás szerint, véres háborúk által szokták elintézni, a helyett, hogy az államok bíróságokra bízni, mint azt Anglia és Északamerika az Alabama-kérdésben tettek: ép ugy nem lehet megengedni, hogy jogállamban a polgárok bármely osztálya, a köztársasági jogokat gyakorolhassa; mert a jogállam alapja a törvény iránti tisztelt, s a törvény fölöttén uralma mindenki fölött.

Es okból a népgyűlés a törvény elleni támadásnak bélyegzi, a sajtó úján elkövetett becsületértékelésnek párbaj úján megtorlását; mert hazánkban a sajtóvérség fölött, a mélt emberiség legszabadabb bírói

intézménye, az esküdtszék ítélt; melynek tagjai közül vádló és vádlott mindazok ellen nagyemvű kifogást lehetnek, a kikhez bizalmunk nincs, s így oly bíróság ítélt a polgár legdrágább kincsét, becsületét fölött, melyről részrehajlás fölöttelenni nem lehet, nem szabad: ennél fogva senkinek sincs oka, s így nem is lehet joga személyes elégtételt követelni.

Végre a társadalomra nézve a legveszélyesebb polgári bűnnek nyilvánítja a népgyűlés, a sajtó kiharadásának magán utoni megfosztását; mert az így párbajok a sajtószabadságot ölik meg; a mennyiben azok, kik dologlatlan életmódjuk mellett, anélkül vagy kedvtőlésből ráérnek magukat a vívásba és csallóvárszékben folytonosan gyakorolni, oly egyességre tehetnek szert, hogy a nemzet szellemi munkáinak, a haladás, a jogegyenlőség apostolainak, a visszaélések bátor megtorlóinak, — mint sajnos tapasztaljuk, — utjokat állhajtják, belejük kötnék, s párbajvívásra kényszerítik, hogy láb alól eltegyék. Így módon a hatalmasok oly politikai bravókkal vétehetnek magukat körül, kik őket a sajtó ellenőrzésétől végkép megszabadították.

A népgyűlés mindezeknél fogva, a jog és erkölcs nevében kárhárításra a lábrakapott párbajvívásokat, és mindazokat, kik a bíróságok ítéletétől félnek, vagy azt megvetik, s az öklöljoghoz folyamodnak: erkölcsi gyávaasággal s hazafialansággal bélyegzi meg, s méltatlannak nyilvánítja őket a törvények oltalmára; és felhívja az ország lakosságát, hogy pártkülönbség nélkül tartandó népgyűléseikben, hasonló népitételt mondjanak; s az által természetek oly hatalmas közvéleményt, mely a párbajvívást, a szarnok lovagkor ezen szomorú emlékeit, a társadalom eme rákfénjét a nemzet testéből kiirtsa, és a jog oralmát a nyers erő fölött megállapítsa.

## Az Ipolyvívgy megöntözéséről.

A bírtok jövedelmezhetőségét nem csak a nagysága, jósága; hanem annak okzerű berendezése; és művelési módja is határozza: ennek folytán a jelenlegi már előre haladott gazdaságzat nem követeli az aránytalan cereálék termelését; hanem ajánlja az iparcikkék előállítását is, a bőséges takarmányon nyugvó csallóvárszék állattenyésztést pedig hátrahozott öntudatossággal parancsolja.

Ha a ügyelő, komitmegye alsó részét, melyet a kis Ipoly folyó szegélyez, gazdaság szempontból tekinti önként felvilágn ezbebe a kies völgynek mint szénatermő területnek egyenes sük terület, mely a természetből önként ajánlkozik a mesterséges öntözésre.

Ezen a 8-10,000 hold területen az öntözést, csakely véleményem szerint kétféle módon lehetne fogantatni: az Ipolyvizet többféleképp felemelve, u. m. a Árokhalozat által csallóvárszékkel, vagy b. Vizvezetők által csallóvárszékkel.

A mi a műzaki részek módját illeti, mintán a terület több határban több bírtokok tulajdona, 500 holdanként társaságba állva közmegegyezéssel létesíthető, valamint a munkálati kiadás, szövetkezés úján kivihető; s holdanként nem kerülne többé négy frtnál,

már a csallóvárszékkel kétféleképpen kerülne, míg a gyakorlati fogantatás alig rágná felül 50 frtnál.

As ily berendezéssel az említett terület a kis Ipoly felelőse vizét nagy részben felszívva a rohamos rakoncátlanaságot nyári időben nagyon mérséklend. A szénatermő többisbéli biztonság meggyerhetősé: önként elősegíthető a marhahátlomány nagyobb számban előállítását; mi a földbírtok biztonság jövedelmezhetőségét mozditand elő.

Illes ki ne tudná, hogy minél jobban értékesítjük termelt takarmányunkat annál tökéletesebb a gazdasági szel, és mi annak lényege, annál nagyobb a jövedelem, pedig a tiszta haszon mutatja meg melyik gazdasági rendszernek van előnye a másik felett ezen előny nem a művelési költségben; hanem inkább a természet fordított tüke után nyert, minél nagyobb haszonban fejezi ki magát.

Igen, de a társadalom jólétének világító lámpája az egyesek felvilágosodott értelmisége, számcsanak érdekesszempontosságának hatalmas ereje, mely minden nagyobbhaszort vállalat kivételében a szövetkezés parancsolja, az van hivatala a szelét megragadni, és ezt előrelobogtatva győzelemre is juttatni, melyet az egyes gazdagabb buzgóbb törekvése, áldozatkészsége, legnagyobb mérvben illet.

Kell Kóvár, 1880. január hava.

Simon Lajos, ökl gazdaság.

B-Gyarmat, 1880. január 8-án.

Tek. szerkesztő ur! A helybeli általános ipartársulat kebelében legújabbban történt mozgalom oly jelentékteljes, hogy azt a nyilvánosság elő nem hozni több lenne a mulasztásnál. Ugyanis a mult hóban tartott megyei közgyűlés alkalmával ezen egyet küldöttségi leg tisztelt meggyék közkedveltségű főispánja gr. Gyürky Ábrahám ca. kir. kamarás ö méltóságánál avégből, hogy az ipar érdekében a mult év közepén Budapestten tartott illik országos iparos gyűlésen hozott határozatok, — melyek legközelebb az országgyűlés elő terjesztetnek tárgyalás végett, — magas állásánál fogva pír fogolja, mint ez már é lapok hátszájain is közölve volt. Ö méltósága a küldöttséget szívélyesen fogadván, megígérte, hogy amit csak ez ügyben a hazai ipar előmozdítása ügyében tehet, azt a legnagyobb készséggel teljesíteni is fogja. A hivatalos bemutatás után ö méltósága a küldöttség minden egyes tagjaival teljes szorítván, kérelmük sikerének reményében teljes meglegedettséggel vettek búcsút a pártatlan műveltségű humanus főtr köréből. Egy hét-tel később ugyanezen küldöttség tisztelt Milovan János jóhírben és közszereztében álló szal ügyvédmet, felkérőnd, öt az ezen ipartársulat ügyezési állomása, — mely jóllehet jelenleg éppen nem jövedelmez, de annál inkább megtisztelő, — elfogadására. A nevesett ügyvéd ur megtisztelve érezvén magát ezen a város tekintélyes iparosai által küldött által előterjesztett kérelme folytán ezen tisztelet elfogadva, meg szavakban közönte meg. Nem hagyhatom említetlenül még azon körülményt, hogy az ipartársaságok közoktatása ügyében Karlik János építész és a társulat

# TÁRCZA.

## Palócokról.

Népmesemlék tanulmány.

Irisz Pintér Sándor.

Budapest Aigner Lajos 1880.

VI. 96 I. Ára 80 kr.

Hogy Pintér Sándor tollat fogott, hogy a palócokról értekezzen a sajtógyűjtés egyes mondát, melyekben ékorának kiváló mozzanatait tükrözi vissza azokat, melyekben régen mult családi, vagy társadalmi belszoerzetének élénk jellege vonul keresztül; visellett, melynek egy-egy alkalmára ezredéken keresztül megtartja eredeti jellegét és azokhoz köztölt ősi fogalmát; vallását, mely ha még annyi alakváltozásan szűródött is keresztül, ősi jelentőségét elveszteni nem képes soha; játékaikat, s győlekezteti mulatságait, melyeket még az éghajlati viszony sem képes megsemmisíteni és ősiességéből kivételét, hogy össze gyűjtse a palóc népköltészetet kiváló termékeit, hogy megfigyelje a palócok csallagtudományát is, hogy mind erre különösen Hunfalvy Pálnak Ethnographiája szolgáltatott első sorban okot és alkalmat.

Hunfalvy a palócokról azon tévésztet valja, hogy a magyarok között magyarosodtak s ősi nyelvük „szlavo oszvasz török habarék.” — Jernoy, a palócokat Kivánsz csaláktatja Árpád hadához, és „szlaviszt kün palócok” invadékaikat állítja; kiknek nyelv eredeti „palóc” elnevezése is „szakmányvöl” jelent. Pauler Gyula elfogadja szintén a palócok

szláv származását; de a palóc szó végső értelmét, a „vadász” szó értelmében véli megállapíthatónak, oly hozzáadással, hogy ezen elnevezésben még valami gúnyos, leézőnek is kell lappangani. Lehet, hogy a palóc szóban, a tót „blasen” szó győke is lappang, mely ostobát, együgyűt jelent.

Ezen tévésztetek ellen szál sakra Pintér s kimutatja hogy a palócok nem szlávok, s kimutatni igyekszik, hogy e népcsalád a honfoglaló magyarok bejöveteleét jóval megelőzőleg, már itt lakott, s mint stíthta-bun-avar maradvány, már a honfoglalók által, mint baromtenyésztő s földmívelő nép, jelenlegi tartózkodási helyein, N-grad, Gömör, Heves és Borod megyékben — találhatván, a honfoglalás könnyítéséhez hozzájárultak s mint lényegében a magyarokkal egy nyelven beszélők a vérrokonok, az állam alkotó magyarokkal egy nemzettel olvadtak.

E rovat sükkereke távolról sem enged meg, hogy Pintér tudományos és abstrahált következtetéseiben nyomról nyomra kövessék. Legyen szabad csupán annyit megemlítenem, hogy abstraktív bebizonyításban, a Horváth István féle elmélettel is kökettör. Pintér munkájának határozott tendenciája van; minden tendenciósus elveket valló ősi előszoretet superlatívumával viselgett tárgya iránt. Így tesz Pintér is. Ezen körülmény engedeti meg vala, azon nyilatkozatát is: hogy a magyar nemzet államnyelvének anyját, a palóc nyelv képezte. Oly állítás, mely mindíg pusztá állítás marad; nincs érv sem mellette, sem ellene.

Sokkal érdekesebb az eddigiekéül, a munka voltaképi szöve, a palóc nép ismertetése. Pintér a palóc népet egész teljében felöllel, különös előszeretettel ismertet minden ízében s oly szakavatott alaposággal, hogy munkája, mint népmesemlék tanulmány pártatlanul áll írodalmunkban.

Először is az általa nagy szorgalommal gyűjtött statisztikai adatokat bocsátja közre, kimutatván, hogy

a fentemlített 4 vármegyében 150 községben, 50 □ mfd területen 120,324 tiszta palóc ajka lélek lakik. Vallásra nézve, néhány református család kivételével, mind kizárólag római-katolicus. Szomorúan constálja és sürkészi okait a palócok aszportatlanságának, melyek főként a vér-nem keresés hátránya következményeiben azax abban találja, hogy a palócok legény mindig saját falujából vessz feleséget, s így némely 5-800 lakossal bíró falu is, csak 2-3 családból eredett.

Majd a palóc ház tüzhelyének és családi belszoerzetének leírására tér át. A szorgalmas népbuvár a legkisebb minucziákig megír s megfigyelt mindent. Leírja a palóc ház minden segezugát, a pitvar és padkától, a kuzsóig és mesteregerendáig. Leírásában sok sajtóságsos palóc kifejezést használ; mi által az ismertett faj közvetlen világtába helyezettül. Érdekes és korszerű adat megadtán azt, hogy a palócoknál az asszora ép oly régi, s elterjedt, akár a kendertermelés. A palócoknál az asszoraakodást különösen az asszonyok tük.

Érdekes, a palócok ősi vallásának nyomza körül írt értekezés; érdekes adalék ez, a magyar mythológiához; s Pintér azon végmegállapodásra jut, hogy a palócok tézismádók voltak. A palóc nyelv taglalata után a mesékre tér át s palóc dialectusban közli, a palóc mondák legzubbikéit, Kis Miklós történetét. Népköltészetű személyvényeiben, vannak balladák (Fehér Anna), románcok, szerelmi dalok, katonai betyár és bölcs dalok stb., végül megemlékezik, a palóc csallagtudományról, némely helynevekről s végül a palócok rubáztaról.

Es ezzel elcsorultak a tanulmány véle tartalmai; nem mulasztatván azt, különösen a mi palócok lakta tájban közönségének megérdemelt figyelmébe ajánlani.

buzgó alakok f. hó 8-án saját házából hívták meg a város területén létező iparos társulatok elnökeit u. m. Pap László, Trajbár János, Filler Lajos és Pányik András urakat, továbbá Baruss Mihály, Schulcs Lajos öregebb, Mandóczy Alajos, ifj. Nagy Gábor, Molnár József, Nemcsák Elek és Guttman István eszen társulatok tagjait; valamint a helyben létező tanintézetek igazgatóit u. m. Tomesko Nándor, Steiner Gábor és Vilim József urakat. Ezen az iparos társulatok műveltségét szépen jellemző nemcsak az egyben akként állapodtak meg, hogy: addig is, míg eszen társulatok között egy a mai kor kívánalmainak megfelelő szakiskolát saját erejükkel felállíthatnak, tanoncokat a városi iskolásként által a népokt. törvény értelmében felállított ismétlő iskolába küldik, a hogy az iskolába járást kellőképpen ellenőrizhessék, az elnökök megígérték, hogy a társulati tagoknál tanulóknak bérsorát beszámlálnak, időnként az ismétlő iskolai előadásokat megfigyelgetandják. Karlik előadta továbbá a budapesti központi ipartársulat bizottságának a nagygyűlés alkalmával hozott határozatok mellé felállítandó pontokat, hogy ezeket a helyi viszonyok szerint beható tárgyalás alá vévén az illető bizottságunk mielőbb elküldjék. Ezen pontokat kidolgozása ügyében Karlik J. Manóczy A. tagok Milován János ügyész és Chikán Mihály titkárból álló bizottság jelöltetett ki. A tanácskozás végzetével a derék házi úr az egybegyűlteket barátságos vacsorára hívta meg, melyen az ipar előmozdítása ügyében sok lelkes toszai a többiek közt az épen véletlenül jelen volt tiszt. Palkovics Győző r. k. közkezdveltségé képlán úr által az iparosok egyesülése ügyében jól átgondolt alakzatok közönlő mindent, mely összejövetelnek az is volt célja, hogy a város területén létező valamennyi ipartársulat egy társulattá tömörüljön. S az ige — így látszik, hogy — testtő válik; mert a jelen volt már három, nevezetesen: Trajbár J. a csizmadia, — Filler L. a cipész — és Pányik A. a szabó társulatok elnökei ünnepélyesen kinyilatkoztatták, hogy társulataikat a kor kívánalma szerint arra bírándják, mely szerint még ez év elején valamennyien egygyé olvadjanak; s így egyesítet „viribus unitis” annál hathatósabban intézkedések a társadalmi állásukat e nehéz viszonyok között a jelenleginél szilárdabb alakra fektethetessék. Adja Isten, hogy mielőbb megtörténjen!

Köszli: Chikán Mihály,  
titkár.

### Adalékok a nyílt kérdéshez,

melyet Palkovich Viktor röm. kat. hitoktató úr a lapok muli számában közszélt.

Mintán ama kérdésben egy-az-iskola hatóságok, mint a községi mystifikálva a polgári iskola tanfolyamát ellen még a való színezetével sem bíró vádak hoztak fel, székegessenek tartom az alább következő nyilatkozatokat közszélt; mert a vádat emelő hitoktató úr vagy gyenge emlékező tehetőséggel bír, s ez okból megelégedése a történet meghívásokról, a tanácsközmányokra meg nem jelent, vagy egyáltalában a községi iskolák értekezleteiben — melyek szerinte pogány iskolák — megjelenni nem akart. Nagyon természetes, hogy távolléte következtében zavarba nem jöttünk, s így nélküle is határozatunk; a többi hitoktató jelen lévén saját tantárgyukban intézkedtek, — mintán a r. kat. hitoktató távol volt, az ő tantárgyát szóba sem hoztuk, mit annál nyugodtabban tehetünk mert tudjuk, hogy a törvény szerint a hitoktatás a felekezeti hatóságok jogkörébe tartozik.

Hitoktató úr eljárását jellemelni nem akarom, megbotránkoztatás azonban, hogy a távollétében hozott vizsgai határozatot be sem várva a nyilvánosság terére lépett, s ott még máskor nevében is — jogtalanul — koholmányok felsorolásával igatni akart.\*)

Tomesko Nándor.

### Hírek

Személyi hír. Gr. Györky Ábrahám főispán ur e hó 13-án este 5 órákor érkezett a székvárosba, honnét 15-én d. e. 11 órákor Budapestre távozott.

A közigazgatási bizottsági gyűlésen e hó 14-én a választott bizottsági tagok közli résztvevtek: Bosó Pál, Gr. Oszbrian László, Hanzsly László, Hunzár István, Pokorny Gusztáv, Reményfy József és Sréter Alfréd urak.

Azon hír, hogy Sontagh Pál a b. gyarmati járás képviselője, a képviselőségéről lemondott, teljesen alap-talan.

\*) Arra, hogy az 1879—80. tanévben tartott 4 rendes tanfolyam tanácsközmányra Palkovich Viktor ur is meghívott a városi előjárás által, Simko Frigyes ev. iskolás és Breth Már vallásosok által kiállított bizonyítványok is beállították a szerkesztőségben.

Szerk.

A központi ügyügyi bizottság e hó 12-én tartotta első, alakuló ülést. Először alispán indítványára a jegyzőkönyv vezetésével Gellén István th. al-jegyző bizátrán meg, elhatározást, hogy a hetenkint ülések minden csütörtökön d. e. 10 órákor fognak megtartatni. Szólás közszélt kérvényére névbe, melyben az ismét beállta lett jelesre, Uláh József főszolgabíró utasított, hogy a helyszínen azonnal megjelenve, a községi ügyügyi bizottságot alakítsa meg s eljárás-ri kimerítő jelentést tegyen. Legközelebbi ülése e hó 22-én.

Fegyelmű választmányi ülés tartatott f. hó 14 a főispán előktele alatt. Targyalás alá kerültek a Balás Ferenc és Horthy Habor a. szolgabírák ellen emelt panaszok. A tiszti ügyészség alapos indítványára mindkettő ellen a további eljárás tavaszi tényálladék hiányából beszüntetett.

A magyar országos — vörte kereszt — jótékony négyelet helybeli főkegylete e hó 17-én délután órákban tartá évi közgyűlést a megyeháza kistermében. Lapunk zárta miatt az eredményről csak jövő számunkban szálhatunk.

Gr. Elchy Livia ó méltósága legközelebb meg-vette a gárdonyi uradalmat 181,000 forint, s az abhoz tartozó felszerelvényeket, 28000 forint. A nemes tevékenység a magas műveltség urbírtynak Nógrádmegyében való közlekedése oly nyersség, melynek az itteni községi szívből örülhet.

A b. gyarmati ipar egyleti bál. Örvendtes tudomásunk van arról, hogy Losoncs testvér városunkban iparegylet mily jótékony hatással van az ottani ipar fejlesztésre s ezzel az iparos osztályt azonnal hivatásának fel fogtatására és tekintélyének emelésére. Örömmel jegyezhetjük fel, hogy a B. Gyarmaton megalakult iparegylet hason mozgalmat élére állt s a fentebbi eszmák terjesztésére tengeret után hatványozott erővel sorakozik. A tetselől szavazkodás, a kisebb, szérend-szerű iparszervezetek bevonása legnagyobb részben Karlik János derék városi polgárnak érdemeitől tudandó be Az iparos osztályt eme szép mozgalmakra itt minden hazafas kebel színté örömmel tekint. Az ipar egylet eleveitől és az ipartanoda hamvadzni kezdő kérdést is, s mivel erre a kellő alapokat nélkülöz, elhatározta, hogy f. évi február 1-én a polgári iskola impoans tervében táncmulatást rendez. Most erre hívjuk fel a t. községi figyelmet; ezen szép csál tá-mogatása nem kevesebb, mint élénk érdeklődés az ipar-egylet mozgalmait iránt s méltatás az iparos osztály-nak, mely a hazai ipar fejlesztésére testületileg szor-vestel. Ezen táncmulatás bálanyáján egy küldöt-ségileg Szerény Haboré ó nagysága kéréselt fel, ki a kérelemre már asztal is, mert férje az ipartörvény vérekhajója helyt engedve, mindent elkövet, hogy a táncmulatás a kitűzött nemcs ezült tekintve, sikerül-jön. A rendező bizottság tagjai, elnöke: Karlik János, titkár: Milován János, pénztárnok: Mandóczy Lajos. Vá-lasztmányi tagok: Ániger László, Bachár Gyula, Chi-kány Mihály Molnár József, ifj. Nagy Gábor, Kanczár Márton, Kommerell Gyula, Sommer Ferenc, Makky Sándor, Steiner Gábor, Irisecz József, ifj. Sulcs Lajos, Sztranyavszky Géza és Horváth Danó.

A b. gyarmati önkéntes tűzoltó egylet január 10-én megtartott bálja méltó folytatása volt a lapunk utolsó számában részletesen ismertetett piknikkel meg-nyitott farangi vigalmaknak, mert noha a „Balassa” vendéglő kis és alacsony termel nem mérközhethetnek a megyeház termelével, s a tűzoltók bálja a sorosan vett zárkórú bálók köre a dolog természeténél fogva is nem tartozhatik, mégis észintén bevallva nem hiány-zott itt misem abból, mi egy táncvigalmat élvezhe-tővé tesz. A községi száma nagy volt és díszes, képviselve a társadalom minden osztálya által, s é-pen az, hogy a tűzoltók bál egyesíteni képes a mű-veltségre igényt tartó különböző osztályokat s hogy — ha szabad azon kifejezéssel élünk, a magasabb rangnak is készséggel megjelennek e bálakon, hol szívélves magukviselével nemcsak nem feszélyezik, de sőt animáltabbá teszik a kisebb polgári, az iparos osztálybeliek mulatását, — ezen az egyleti előjárás-gának köszönhető vívmány a tűzoltók bálakat tagad-hatlanul a többiek fölé helyezi. Sajnálani lehet ugyan, hogy ily szép és nagy községi száma nem inkább s sokkal kényelmesebb megyeházi termek veszik igénybe, de itt viszont méltányolnunk kell azon kö-rülményt, hogy e bálók egyzersmind egyik jövedelmi forrását képezik a mindennek felett pártolást érdemlő, nemes csál és ünfeloldozó egylet pénztárának, a míg a Balassa-vendéglő helyiségi igen mérsékelt költsé-kezssel is alkalmasokká tehetők, a megyeházában a legnagyobb gazdálkodás mellett is annyit kell a termek rendezésére költeni, hogy jövedelem hely-lyett rendszeren deficitet végeződnek az ott adott bálók. S mivel már e themánál vagyunk, aletünk is megje-gyezzük, hogy a mostani bál jövedelme 118 ft. Oly eredmény, mely a mostani szék időkben, s a csekély belépti díj mellett mindenesetre meglepő. E jövedelmet

következő urak és hölgyek növelték föltöltésükkel: Blmonyi Kálmán 5 ft, Topescher Győző 2 ft, Farkas Ferenc 1 ft 50 kr., Szv. Thoma K. né, Demesffy Elek, Kohn A. 1—1 ft-tal, Szabó János, Molnár J. 50—50 krral; Seimecz S. csakrák egy tőrta ár 6 ft-tal; továbbá a Damszky János ár által rendezett tombola 20 ft 85 krral. Szólom kelése már most a bál szépeiről, de oly nagy számmal voltak ők, s e lapok tere oly szűk, hogy igan szándékom kiviteleről ez uttal kénytelen vagyok lemondani, a jelen voltak kedves emlékre bizván megőrzésé azon neveknek, kiknek viselői ez este gyönyörködtek bennük. Szólom alatt élénk lakmározás közben természetesen folyt a pohárköszöntés s élteltek különben a hölgyeket és a főpáncsokat. Kifogásunk csupán egy tekintet-ben volt, hogy ha már a mi „első” bandánk nincs is itthon, Vácraól hozatni szenteket mégis föltalagos volt, mert a mi „második” bandánk is jobban jártuk mint a vácú banda, de még miat tudjuk a mi másod-ik bandánk több tagja a tűzoltó zenekarban is szor-galmasan működik, tehát kétszeresen megérdemelték a pártolást. Mindazonáltal közönséget szavazunk s szép táncvigalom létrehozásáért egy az egyet fáradszatlan parancsokainak Kövy Tivadar és Baintner Ottó urak-nak, mint a rendező bizottság tagjainak is. (M. Ferenc)

A szikrái nöközőségi részéről a szikrái kinde-dővő javára 1880. év január hó 25-én a szikrái olvasó-egylet helyiségében zárkórú bál táncmulatást rendez-tettk. A jótékony csál elősegítése tekintetéből néta nyújtandó kegyes adakozások közönségtel fogadtatnak s Szűdy Károly árak közbeszítették. A táncmulatá-si sikernek előmozdításán — mint halljuk — Gr. De-genfeld Lajosné ó méltósága is hathatósan közre-működik.

Fényes piknik késztel, melyet a b. gyarmati if-juság f. hó 24-én a „Balassa” emeleti termében ren-dez. Eddig 25 család írta alá a kibocsátott irakat.

A losoncai tűzoltó egylet bálja f. hó 31-én tar-tatik meg a losoncai casinóban. A rendező bizottság a meghívókat e hó folytán bocsátotta ki.

Hajós Károly petőli földbírtokos és m. kir. állam-

vasuti közp. hivatalnok f. hó 14-én Budapestre hozzas

betegség után jobb létre szenderült. Testvérei Hajós

László, Mária és Amália valamint ifjú neje az Veres

Janka gázszőlők. Béke poraira?

A pincesz tulajdonosok közti általános a panasz a fogyasztási adó bérlet ellen. Ezek az uri emberek annélkül, hogy az adó kivetése előtt a határnapokat a fogyasztásnak kellő tudomásra hozták volna meg-jelennek az egyes tulajdonosok pinceszében a polgári biztos nélküli, mint halljuk kényők kedvké szerint ve-tik ki az adót s eljárásukkal az úröknek, hogy a fogyasztók mint nagybold biraságokkal rovják meg. A szaklatot fogyasztók érdekében felhívjuk egy a városi előjáróság mint a pénzügyi hivatal éber ügyelmé.

Neerolog. Közéletünk így érdemes veteránját ves-tettük el ismét a lelőtlyt heten Pongrács Károly kir. tanácsos. Még a régibb tetsőtől-talpig becsültes és ma-gyar eszméket azon sorakoz tortozott, melyek fájdal-mas ritkulásait vagyunk napról-napra tapasztalni kény-telenek. Született 1803-ban Pethén, iskoláit valamint jogi tanulmányait pedig nagyobbra Sáros-Patakon, az akkori kitűnő tanárról hírneves collegiumban végezte. A szokásos patvariát Szentiványi Anselm megyének e kiváló főnál végezen az ügyvédi vizsga letétele után gazdálkodni Kis-Libercsén, jószágára vonult vissza, hol mint szörleig kezelte gazdaságát ncjével sz. Dubra-vicsky Johannával együtt a környéknek jótörője a 48—49-ik irgalmas időkben valódi semtője volt a lélek a lélek eleveségével és az érdeklődés megaléval ki-sérven folytonosan megyei közéletnek minden mozza-natát megyei közéletnek minden mozzanatát. A forradalom lezajlása után kitűnő gazdasági ismereti miatt a pozsonyi kerületbe kastamteri főbírtosá nevezették, mely állásából az 1861. évbe e megye első alispáni székét foglalta el. Ez állásában kitűnő munkasággal és nem kevés eredménnyel működött 1867-ig; alatta keletkeztek, a még akkor rendezesb kezeslet mellett annyi hasznos nyújtott megyei magtárak, alatta építet-tek ki a vács-kassai államot nögrádmegyeyi része sat. Az alkotmányos élet beálta utáni éveket felváltva hol Kis-Libercsén, hol B. Gyarmaton töltötte, 1874—77-ig pedig a megye közbizalmának engedve mint árvaszakki elnök működött. Azonban makacs szilbaja miatt lekő-szönvén ez idő óta állandóan B. Gyarmaton lakott, míg e hó 12-én d. e. 12 órákor 81 napj nem kinek nélküli szenvedés után a halál elérte Most már megmaradt fájdalmai, elmúltak örömei: de lankadott szorgalmá-nak az évek stlya alatt nem gyöngülő munkaságának, nyájás kedélyének és lebilincselő elmesztésének emléke nagy a megyei közs és társadalmi életmentésében, mint ismerősei lelkében bizonyul meg soká talán őt. Te-kintélyes vagyónat, mely csaknem 100,000 ft-ra rög, testvére Pongrács Tivadar és fogadott fának övegye Pongrács Béray Matild öröklék. Halat temetni végtele-kedéshez képest Kis-Libercsén f. hó 15-én helyezetttek öröknyugalomra. elhunytáról kiadott családi gyászje-lentés következik: Övegye Jaan Zaigmondné, Pongrács Tivadar, Pongrács István, Pongrács Paula, fájcsenett Br. Butler Henrikus, övegye Pongrács Ádámné születtet Béray Matild, Pongrács Ednard, szomorodott szívvel jelentik magok, férje, s gyermekeik, valamint az öm-zes rokonság nevében szeretett mostoha fia, testvé-rbátyja s sógorak a illetőleg rokonnak nagyadaga Szent-miklósi és óvári Pongrács Károly kir. tanácsos urnak, 1880. évi január 12-én délelben 12 órákor tervéken gyá-sos kimalát. A boldogult bűt temetési január hó 15-én (csütörtökön) d. e. 11 órákor Kis-Libercsén a családi sírboltba az ev. szertartás marint fognak öröknyaga-lomra tetetni. Béke hamvain.

Kacsócs Gyulánál adóhalasztási kérvénye elutasítást.

A bíróságról, egészség, ut és postaügyi jelentések tudomásul vétettek.

Bécs, Lőrinc és Palotás községek kérvénye a földi ut végéről, Bejék és Bágyon községek kérvénye a bágyoni ut végéről (mely utóbira Hatvani Deutch 5000 forint ajánlott fel) véleményezésül Topascher Győző főmérnöknek kiadatott.

Huszár István kérdést intéz a postafőnökhöz, hogy az Ipolyvágy és Gyarmat köti postáját viszaküldés tekintetében történt-e valami? A postafőnök jelzi, hogy a tekintetben az intézkedéseket megtette, de még válasz nem érkezett. Az eredményt annak idején közölni fogja.

Tornyos György bejelenti, hogy a sámsónbázi körjegyző Smid Gyula ellen az adóbehajtás körül tapasztalt visszaélése miatt — a maga után fejelemi eljárását kért. Tudomásul vétették.

A jövő éles február hó 14-re határozatokat.

Éles vége d. u. 1 és fél órákor.

## A b-gyarmati népgyűlés.

Folyó hó 18-án nagyszámú közönség részvételével megtartott a b-gyarmati népgyűlést. Reményt József ajánlataira élénk Majthényi Péter, egykori Pap Károly kifestőművelés megvalósításai. Az elnök Verhovay Gyula hosszú beszédet tartott, melyben a közönséget, hogy a sajtószabadság ezen nemcsak a közönség, az ellene, az a és a sajtószabadság ellen elkövetett merénylet iránt pedig kárhözvitelnek nyilatkozta ki, a ezzel a gyűlést megnyitotta.

Bodnár István a gyűlés tárgyként való felvilágosítás után a következő határozati javaslatot olvasta föl, mi közéletünkkel el is fogadtatott:

Balassa-Gyarmat város népgyűlése, legelőször részvételt nyilváníti a sajtószabadság rettenhetetlen bajnok, a népiesség barátja, az elharapódzott politikai erkölcsiségesség lángostora, a 48-ki vívmányok önfeláldozó oltalmazója, Verhovay Gyula iránt.

Ellenben politikai gyilkosság merényletnek bélyegzi B. Majthényi Izidor azon tettét, hogy Verhovay Gyulát, a gr. Festetics-féle ügyben teljesen ártatlan egyént, a ma is uralkodó társadalmi előítéletek nyomása alatt, álnok módon kihívására kényszerítette, hogy neki, a hírhedt csallóvárszék és politikai szövetségeseinek áldozatát össze.

Ezen sajnós eset alkalmából, a népgyűlés elítéli az urali körökben díró, a naponta végzetesebbé váló azon kárhözvitel felfogást, mintha a becsületért nem a bíróságok által, hanem párbajjal illeték megtorolni; mert valamint az is ellenkezik az emborság jóllétével és méltóságával, hogy a nemzetek, viszályukat vadállatok módjára, a ki bírja a marja szokás szerint, végre a bíróságok által az elítélés, a helyzet, hogy az választott bíróságokra bízni, mint azt Anglia s Északamerika az Alabama-kérdésben tettek: ép úgy nem lehet megengedni, hogy jogállamban a polgárok bármely osztálya, a középkori öklöjgöt gyakorolhassa; mert a jogállam alapja a törvény iránti tisztelet, a a törvény föltétlen uralma mindenki fölött.

Ez okból a népgyűlés a törvény elleni lázadásnak bélyegzi, a sajtó útján elkövetett becsületértételeknek párbaj útján megtorlását; mert hasánkban a sajtóvédelmek fölött, a mivel emberiség legszabadabb bírói

intézménye, az esküdtszék itél; melynek tagjai közül vádoló és vádlott mindazok ellen nagymérvű kifogást tehetnek, a kihívás bizalmuk nincs, s így oly bíróság itél a polgár legdrágább kincsét, becsületét fölött, melyről részrehajlás fölöttelése nem lehet, nem szabad: ennél fogva senkinek sincs oka, s így nem is lehet joga személyes elégtételt követelni.

Vége a társadalomra nézve a legveszélyesebb polgári bűnnek nyilvánítja a népgyűlés, a sajtó kihívásának magán utáni megbosszulását; mert az így párbajok a sajtószabadságot ölik meg; a mennyiben azok, kik dologtalan életmódjuk mellett, unalomból vagy kedvtőlésből ráérnek magukat a vívásban s csallóvárszékben folytonosan gyakorolni, oly ügyesekre tesznek szert, hogy a nemzet szellemi munkáinak, a haladás, a joggyógyteltség apostolainak, a visszaélések bátor megtorlóinak, — mint sajnosan tapasztaljuk, — utjokat állhatják, beléjük kötnék, s párbajvívásra kényszerítik, hogy láb alól eltegyék. Ily módon a hatalmasok oly politikai bravókkal vételhetnek magukat körül, kik őket a sajtó ellenőrzésétől végképp megszabadítják.

A népgyűlés mindezekről fogva, a jog és erkölcs nevében kárhözvitel a lábrakapott párbajvívásokat, és mindazokat, kik a bíróságok itéletétől félsék, vagy azt megvetik, s az öklöjgöt folytatni: erkölcsi gyűlölettel s hazafiatlansággal bélyegzi meg, a méltatlanságnak nyilvánítja őket a törvények oltalmára; és felhívja az ország lakosságát, hogy pártkülönbség nélkül tartandó népgyűléseikben, hasonló népitelést mondjanak; s ez által teremtsenek oly hatalmas közvéleményt, mely a párbajvívást, a szarnok lovagkor ezen szomorú emlékeit, a társadalom eme rákényszerít a nemzet testéből kiirtja, és a jog uralmát a nyers erő fölött megállapítja.

## Az Ipolyvölgy megúntozásáról.

A birtok jövedelmezhetőségét nem csak a nagysága, jósága; hanem annak okoskér berendezése; és művelési módja is határozza: ennek folytán a jelenlegi már előre haladott gazdaság nem követeli az aránytalan cserélek termelését; hanem ajánlja az iparcsikkek előállítását is, a bőséges takarmányos nyugvó csallóvár állattenyésztést pedig határozott öntudatossággal parancsolja.

Ha a figyelő, lióntmegye alsó részét, melyet a kis Ipoly folyó szegélyez, gazdasági szempontból tekintni önként fölírillan ezébe a kies völgynek mint szénatermelő területnek egyenes sik területe, mely a természet-alkotásnak ajánlkozik a mesterséges ártárazsra.

Ezen a 8.—10,000 hold területen az öntözést, csékely-véleményem szerint kétféle módon lehetne fogasztani: az Ipolyvizet többféleképp felemelve, u. m. a Árokhalózat által csergődzéssel, vagy b. Vizvezetők által csövezéssel.

A mi a műszaki részek módját illeti, mintán a terület több hátrában több birtokok tulajdonosa, 500 holdanként társaságba állva közmegegyezéssel létesíthető, valamint a munkálati kiadás, szövetkezés útján kivithető; a holdaunkint nem kerülne többé négy forint,

már a csövezésszerűséggel kétannyiba kerülne, míg a gyakorlati fogasztatás alig négyen felül 60 kranál.

As ily berendezéssel az említett terület a kis Ipolyam felesleges vizét nagy részben felszívva a rohamos rakoncátlanaságát nyári időben nagyon mérsékelné. A szénatermés többszörrel biztonságos meggyerhetősésként elősegíthető a marhaállomány nagyobb számban előállítását; mi a földbirtok biztonságos jövedelmezhetőségét mozdítaná elő.

Hisz ki ne tudná, hogy minél jobban értékesítjük termelt takarmányunkat annál többetessék a gazdasági üzlet, és mi annak lényege, annál nagyobb a jövedelem, pedig a tiszta haszon mutatja meg melyik gazdasági rendszernek van előnye a másik felett ezen előny nem a művelési költségben; hanem inkább a termelésre fordított tőke után nyert, minél nagyobb haszonban fejeli ki magát.

Igen, de a társadalom jóllétének világító lámpája az egyesek felvilágosodott értelmisége, számcsaknak érdekeszpontosságának annak hatalmas ereje, mely minden nagyobbüzemű vállalat kivételében a szövetséget parancsolja, az van hivatala a szálót megtagadni, és ezt előre lobogtatva győzedelmre is juttatni, melyet az egyes gazdagabb buzgóbb törekvése, áldozatkészsége, legnagyobb mérvben illet.

Kelt Kóvár, 1880. január hava.

Simon Lajos,  
élt. gazdaság.

B-Gyarmat, 1880. január 8-án.

Tek. szerkesztő ur! A helybeli általános ipartársulat kebelében legújabbban történt mozgalom oly jelentős, hogy azt a nyilvánosság elő nem hozni több lenne a mulasztásnál. Ugyanis a múlt hóban tartott megyei közgyűlés alkalmával ezen ügyet küldöttségileg tisztelt meggyék közkezdveltségű főispánja gr. Gyúrkó Ábrahám ca. kir. kamarás ó méltóságánál avégből, hogy az ipar érdekében a múlt év közepén Budapesten tartott II-ik országos iparos gyűlésen hozott határozatokat, — melyek legközelebb az országgyűlés elő terjesztésnek tárgyalás végett, — magas állásánál fogva pártfogolja, mint ez már é lapok hasábjain is közölte volt. Ó méltósága a küldöttséget szívélyesen fogadván, megígérte, hogy amit csak az ügyben a hazai ipar előmozdítása ügyében lehet, azt a legnagyobb készséggel teljesíteni is fogja. A hivatalos bemutatás után ó méltósága a küldöttség minden egyes tagjával kezét szorítván, kérelmük sikerének reményében teljes megelégedettséggel vettek búcsút a pártalan műveltségű humanus főúr köréből. Egy hétig később ugyanazon küldöttség tisztelt elöljárója János Jóhírben és közszereplésben álló fiatal ügyvédnél, felkérőndő, őt az ezen ipartársulat ügyészeti állomása, — mely jóllehet jelenleg éppen nem jövedelmez, de annál inkább megtisztelő, — elfogadására. A nevezett ügyvéd ér megintelve érezvén magát ezen a város tekintélyes iparosaiól álló küldöttség által előterjesztett kérelme fölöttan ezen tisztelet elfogadva, meglepő szavakban köszöntö meg. Nem hagyhatom említetlenül még azon körülményt, hogy az iparostanácsok közoktatása ügyében Karlik János építész és a társulat

# TÁRCSA.

## Falócokról.

Népmesztől tanulmány.

Irtá Pintér Sándor.

Budapest Aigner Lajos 1880.

VI. 98 I. Ára 80 kr.

Hogy Pintér Sándor tollat fogott, hogy a palócokról értékezzék a beszégyűlése egyes mondatit, melyekben ékorának kiváló mozzanatait tákrózi vissza emlékeit, melyekben régen mult családi, vagy társadalmi belserveszetének élénk jellege vonul keresztül; visszlét, melynek egy-egy alkatrésze ezredeteken keresztül megtartja eredeti jellegét és azokhoz költött ősi fogalmát; vallását, mely ha még annyi alakváltozáson eszmélődött is keresztül, ősi jelentőségét elveszíteni nem képes soha; játékeit, s gyűlékezési mulatságait, melyeket még az éghajlati viszony nem képes megsemmisíteni és ősiességéből kivételkötetni, hogy beszégyűlése a palócok népköltészet kiváló termékeit, hogy megfigyelje a palócok csallagtudományát is, hogy mind erre különösen Hanfalvy Pálnak Ethnográfiaja szolgáltatott első sorban okot és alkalmat.

Hanfalvy a palócokról azon tévézetet valja, hogy a magyarok között magyarosodtak s ősi nyelvük, szavak csavaz török beharék. — Jerney, a palócokat Kiovánál csatlakoztatja Árpád hadához, és „miváltatit kien palócok” iradékaiknak állítja; kiknek szláv eredetű „palóc” elnevezése is „szakmányolót” jelent. Pauler Gyula elfogadja szintén a palócok

szláv származását; de a palócok szó vége értelmét, a „vadász” szó értelmében véli megállapíthatónak, oly hozzáadással, hogy ezen elnevezésben még valami gúnyos, lenézőnek is kell lappangani. Lehet, hogy a palócok szóbán, a tót „blasen” szó gyöke is lappang, mely ostobát, együgyűt jelent.

Ezen tévézetek ellen száll sikra Pintér s kimutatja hogy a palócok nem szlávok, s kimutatni igyekszik, hogy e népcsalád a honfoglaló magyarok bejövételét jóval megelőzőleg, már itt lakott, s mint sthytha-bun-avar maradvány, már a honfoglalók által, mint baromtenyésztő s földmívelő nép, jelenlegi tartózkodási helyein, Nigrád, Gümör, Heves és Borsod megyékben — találtatván, a honfoglalás könnyítéséhez hozzájárultak s mint lényegében a magyarokkal egy nyelven beszélők s vérrokonok, az állam alkotó magyarokkal egy nemzetté olvadtak.

E rovat szűkebbre távolról sem enged meg, hogy Pintér tudományos és abstrahált következtetéseiben nyomról nyomra kövessem. Legyen szabad csupán annyit megemlítenem, hogy abstrahatív bebizonyításban, a Horváth István féle elmélettel is köztetvén, Pintér munkájának határozott tendenciája van; minden tendenciát elvetek valló író az előszeretettel superlatívumával visszlétit tárgya iránt. Így tesz Pintér is. Ezen körülmény engedtetit meg vala, azon nyilatkozatát is: hogy a magyar nemzet államnyelvének anyját, a palóc nyelv képezte. Oly állítás, mely mindig pusztá állítás marad; nincs érv sem mellette, sem ellene.

Sokkal érdekesebb az eddigiekénél, a munka voltaképpeni zöme, a palócok nép ismertetése. Pintér a palócok népet egész teljében felöleli, különös előszeretettel ismertet minden ízében s oly szakavatott alaposággal, hogy munkája, mint népmesztől tanulmány pártatlanul áll irodalmunkban.

Először is az általa nagy szorgalommal gyűjtött statisztikai adatokat bocsátja közre, kimutatván, hogy

a fentemlített 4 vármegyében 150 községben, 60 □ mfd területen 120,324 tiszta palócok ajkú lélek lakik. Vallásra nézve, néhány református család kivételével, mind kizárólag római-katholikus. Szomorúan constaltja és firkénti okait a palócok szaporatlanságának, melyek főokait a vér-nem keverés hátránya következményében azaz abban találja, hogy a palócok legény mindig saját falujából vesz feleséget, s így némely 5-800 lakossal bíró falu is, csak 2-3 családból eredett.

Majd a palócok ház tűzhelyének és családi belserveszetének leírására tér át. A szorgalmas népbuvár a legkisebb minucziákig megírta a megfigyelt mindent. Leírja a palócok ház minden zugszögét, a pitvar és padkától, a kucskóig és mestergorondáig. Leírásaiiban sok sajtósága palócok kifejezést használ; mi által az ismertettett faj közvetlen világításba helyeztetik. Érdekes és korszerű adat magadtán azt, hogy a palócoknál az asszony ép oly régi, s elterjedt, akár a kendertermelés. A palócoknál az asszonyokodást különösen az asszonyok űzik.

Érdekes, a palócok ősi vallásának nyomozása körül írt értekezés; érdekes adalék ez, a magyar mythológiához; s Pintér azon végmegállapodásra jut, hogy a palócok tiszimádók voltak. A palóc nyelv taglalata után a mesékre tér át a palóc dialectusban közli, a palóc mondák legzsebbikét, Kis Miklós történetét. Népköltészetit személyesében, vannak balladák (Féber Anna), románcok, szerelmi dalok, katonai betyár és bölcső dalok stb, végül megemlíti, a palóc csallagtudományáról, némely helynevekről s végül a palócok ruházatáról.

És ezzel elcsorult a tanulmány véle tartalma; nem mulasztatván azt, különösen a mi palóc lakta tájunkt közönségének megérdemelt figyelmébe ajánlani.

buzgó alelnöke f. hó 8-án saját házához hívta meg a város területén lévő iparos társulatok elnökeit u. m. Pap László, Trajbár János, Filler Lajos és Pányik András urakat, továbbá Baross Mihály, Schules Lajos öregebb, Mandóczy Alajos, ifj. Nagy Gábor, Molnár József, Nemcsény Elek és Guttman István ezen társulatok tagjait; valamint a helyben létező tanintézetek igazgatóit u. m. Tomcsko Nándor, Steiner Gábor és Villm József urakat. Ezen az iparos társulatok műveltségét szépen jellemző nemcséi ügyben akként állapodtak meg, hogy: addig is, míg ezen társulatok között egy a mai kor kívánalmainak megfelelő szakiskolát saját erejükkel felállíthatnak, tanoncokat a város iskoláinak által a népokt. törvény értelmében felállított ismétlő iskolába küldik, a hogy az iskolába járást kellőképp ellenőrizhessék, az elnökök megígérték, hogy a társulati tagoknál tanuló tanulókat névkorát bezeleírva, időnként az ismétlő iskolai előadásokat megfigyelgessék. Karlik előadta továbbá a budapesti központi ipartársulat bizottságának a nagygyűlés alkalmával hozott határozatok mellé felállított pontokat, hogy ezeket a helyi viszonyok szerint beavatva tárgyalás alá véve az illető bizottságuknál előbb elküldjék. Ezen pontozatok kidolgozása ügyében Karlik J. Manóczy A. tagok Milován János ügyész és Chikán Mihály titkárból álló bizottság jelöltetett ki. A tanácskozás végzetével a derék házi úr az egybegyűlteket barátságos vacsorára hívta meg, melyen az ipar előmozdítása ügyében sok lelkes toaszt a többiek közt az ópen véletlenül jelen volt tiszt. Falkovich Győző r. k. közkezdveltségé kaplán úr által az iparosok egyesülése ügyében jól átgondolt alakzatok közönlő mindatott, mely összevetelnek az is volt czélja, hogy a város területén létező valamennyi ipartársulat egy társulattá tömörüljön. S az ige — úgy látszik, hogy — testté válik; mert a jelen volt már három, nevezetesen: Trajbár J. a csizmadia, — Filler L. a cipész — és Pányik A. a szabó társulatok elnökei önépnyesen kinyilatkoztatták, hogy társulataikat a kor kívánalma szerint arra bírándják, mely szerint még ez év elején valamennyien egygyé olvadjanak; s így egyesítik „viribus unitis” annál hathatósabban intézkedések a társadalmi állásukat e nehéz viszonyok között a jelenleginél szilárdabb alakra fektethetessék. Adján isten, hogy mielőbb megtörténjen!

Köeli: Chikán Mihály,  
titár titár.

### Adalékok a nyílt kérdéshez,

melyet Falkovich Viktor r. k. titkárlé úr s lapok mellé szándékban közlített.

Mintán ama kérdésben egy az iskola hatóságok, mint a közönség mystificalva a polgári iskola tantesztéle ellen még a való szineszetével sem bíró vádak hozának fel, székesgeseok tartom az alább következő nyilatkozatokat közölni; mert a vádat emelő hitoktató úr vagy gyenge emlékező tehetséggel bír, s ezekből megfigedezve a történet meghívásokról, a tanácskozásnyokra meg nem jelent, vagy egyáltalában a közgyűlések alkalmán értekezéseben — melyek szerinte pogány iskolák — megjelenni nem akart. Nagyon természetesen, hogy távolléte következtében szavába nem jöttünk, s így nélküle is határozatban; a többi hitoktató jelen lévén saját tantárgyukban intézkedtek, — mintán a r. k. hitoktató távol volt, az ő tantárgyát szöbe sem hoztuk, mit annál nyugodtabban tehetünk mert tudjuk, hogy a törvény szerint a hitoktatás a felekezeti hatóságok jogkörébe tartozik.

Hitoktató úr eljárását jelezni nem akarom, megbotránkoztató azonban, hogy a távollétében hozott vizsgai határozatot be sem várva s nyilvánosság terére lépve, s ott még mások nevében is — jogtalanul — kóholmányok felsorolásával igatni akart.)

Tomcsko Nándor.

### Hírek.

Személyi hír. Gr. Gyűrkő Ábrahám főispán ur e hó 13-án este 5 órakor érkezett a székvárosba, honnét 15-én d. e. 11 órakor Budapestre távozott.

A közgazdasági bizottsági gyűlésen e hó 14-én a választott bizottsági tagok közli résztvettek: Bozó Pál, Gr. Csebrán László, Hanzsly László, Huszár István, Pokorny Gusztáv, Reményfy József és Bréter Alfréd urak.

Azon hír, hogy Sontagh Pál a b. gyarmati járás képviselője, a képviselőségről lemondott, teljesen alap-talanul.

\*) Arra, hogy az 1878—80. tanévben tartott 4 rendez tan-tetési tanácskozásnyra Falkovich Viktor ur is meghívott a városi előjáróság által, Sinek Frigyes ev. lelkész és Bréth Már vallásosok által kiállított bizonyítványok be küldötték a szerkesztőségben.

Szerk.

A központi igazgatási bizottság e hó 12-én tartotta első, alakuló ülést. Először alapán indítványára a jegyzőkönyv vezetésével Gellén István úr. al-jegyző bizárván meg, elhatározástott, hogy a hetenkint ülések minden esztendőben d. e. 10 órakor fognak megtartatni. Szóltak közszeg kérvényére nézve, melyben az ismét beállta lett jelezve, Uláh József főszolgabíró utasított, hogy a helyszínen azonnal megjelenve, a közszeg igazgatási bizottságot alakítsa meg s eljárás-ról kimerítő jelentést tegyen. Legközelebbi ülés e hó 22-én.

Fegyelmű választmányi ülés tartatott f. hó 14 a főispán előktele alatt. Targyalás alá kerültek a Balás Ferenc és Hortby Hábor a. szolgabírák ellen emelt panaszok. A tiszt ügyesség alapán indítványára mindkettő ellen a további eljárás tavaszi tényálladék hiányából beszüntetett.

A magyar országos — vörös kereszt — jótékony négyelet helybeli főkegyele e hó 17-én délutáni órákban tartá évi közgyűlést a megyeháza kistermében. Lapunk zárta miatt az eredményről csak jövő számbunk szólnunk.

Gr. Elzby Livia 6 millióra legközelebb meg-vette a gárdonyi uradalmat 181,000 forint, s az abhoz tartozó felszerelvényeket, 28000 forint. A nemcséi tevékenység magas műveltségű urbírgysnek Nógrádmegyé-hez való közeledése oly nyereség, melynek az itteni közönség szívóbb örülhet.

A b. gyarmati ipar egyleti bál. Örrendes ta-domásunk van arról, hogy Losoncz testvér városunkban ipar egylet mily jótékony hatással van az ottani ipar fejlesztésére s ezzel az iparos osztályt azonosított hiva-tásának fel fogtatására és tekintélyének emelésére. Örüm-mel jegyezhetjük fel, hogy a B. Gyarmaton megalakult ipar egylet hason mozgalomak előre állt s a fentebbi eszmék terjesztésére tengeret után hatványozott erővel sorakozik. A testületi szervezkedés, a kisebb, szérend-szerű iparüzemek bevonása legnagyobb részben Karlik János derék városi polgárnak érdemelt tud-andó be. Az iparos osztályt eme szép mozgalmaire itt minden hasznos kóbel észlelte örömmel tekint. Az ipar egylet eleveitől fel az ipartanoda hamvadonul kezdő kérdést is, a mivel erre a kellő alapokat nélkülöz, elhatározta, hogy f. évi február 1-én a polgári iskola impozans tervében táncmulatást rendez. Most erre hívjuk fel a t. közönség figyelmét; ezen szép csej tá-mogatása nem kevesebb, mint élték érdeklődés az ipar-egylet mozgalmai iránt s méltatása az iparos osztály-nak, mely a hazai ipar fejlesztésére testületileg szer-vezteit. Ezen táncmulatás bálányjával egy küldött-ségileg Szerény Háború 6 nagysága kérésit fel, ki a kérelemnek már azért is, mert férje az ipartörvény vétrehajója helyt engedve, mindent elkövet, hogy a táncmulatás a küldött nemcséi tekintve, sikerül-jön. A rendező bizottság tagjai, elnöke: Karlik János, titkár: Milován János, pénztárnok: Mandóczy Lajos. Vá-lasztmányi tagok: Aninger László, Bachár Gyula, Chi-kány Mihály Molnár József, ifj. Nagy Gábor, Kauczár Márton, Kommerell Gyula, Sommer Ferencs, Makcay Sándor, Steiner Gábor, Irábecz József, ifj. Salcz Lajos, Sztranyavszky Géza és Horváth Danó.

A b. gyarmati önkéntes tűzoltó egylet január 10-én megtartott bálja méltó folytatása volt a lapunk utolsó számában részletesen ismertetett piknikkel meg-nyitott farangi vigalmaknak, mert noha a „Balassa” vendégül kis és alacsony termel nem mérkőzhetnek a megyeháza termelével, s a tűzoltók bálja a szorosan veti zárkórú bálók köre a dolog természeténél fogva is nem tartozhatik, mégis őszintén bevallva nem bírány-zott itt miem abból, mi egy táncvigalmat élvezhe-tővé tesz. A közönség száma nagy volt és díszes, képviselve a társadalom minden osztályát által, s ép-pen az, hogy a tűzoltók bál egyetlent képes a mű-veltségre igényt tartó különböző osztályokat s hogy — ha szabad azon kifejezésre élnünk, a magasabb rangnak is közönséggel megjelennek e bálakon, hol szívesen magukviselésével nemcsak nem feszélyezik, de sőt a nálábbba tessik a kisebb polgári, az iparos osztálybeliek mulatását, — ezen az egyleti előjáró-ságnak köszönhető vívmány a tűzoltók bálakat tagad-hatlanul a többiek fölé helyezi. Sajnálani lehet ugyan, hogy ily szép és nagy közönség számára nem inkább a sokkal kényelmesebb megyeházi termeket veszik igénybe, de itt viszont méltányolnunk kell azon kö-rülményt, hogy e bálók egyetemen egyk jövedelmi forrását képezik a mindennek felett pártolást érdemlő, nemcséi és önfeláldozó egylet pénztárának, a míg a Balassa-vendégül helyiségei igen méreketlő költsé-kezéssel is alkalmatosakká tehetők, a megyeházában a legnagyobb gazdálkodás mellett is annyit kell a termek rendbehozására költeni, hogy jövedelem helyett rendszeren deficitet végezzenek az ott adott bálók. S mivel már e témánál vagyunk, sőtünk is megje-gyezt, hogy a mostani bál jövedelme 118 forint. Oly eredmény, mely a mostani szék időkben, s a csekély belépti díj mellett mindenesetre meglepő. E jövedelmet

következő urak és hölgyek növelték fölkészítésekkel: Simonyi Kálmán 5 forint, Topseber Győző 2 forint, Farkas Ferencs 1 forint 50 kr., Dr. Thomka K.-né, Demesffy Elek, Kohn A. 1—1 forint, Szabó János, Molnár J. 50—50 krral; Seimecs E. cinkrás egy tória ára 6 forint; továbbá a Damszky János úr által rendezett tombola 20 forint 85 krral. Szólam kellene már most a bál szépeiről, de oly nagy számmal voltak ők, a e lapok tere oly szűk, hogy igaz szándékom kivételről ez uttál kénytelen, vagyok lemondani, a jelen voltak kedves emlékre bálra megöröszit azon neveknek. kiknek viselői ez este gyönyörködtek bennünk. Szólamra alatt élték lakmározás közben természetesen folyt a pohárköszöntés s éltetők különben a hölgyeket és a főparancsokat. Kifogásnak csupán egy tekintet-ben volt, hogy ha már a mi „első” bandánk nincs is lithon, Vácra! hozatni szenteket mégis fölköszög volt, mert a mi „második” bandánk is jobban jártuk mint a váci banda, de még mint tudjuk a mi másod-ik bandánk több tagja a tűzoltó zenekarban is szor-galmasan működik, tehát kétszeresen megérdemelték a pártolást. Mindazonáltal közönséget szavazunk e szép táncvigalom létrehozásáért úgy az egylet farsadalmi parancsokainak Kövy Tivadar és Balintner Ottó urak-nak, mint a rendező bizottság tagjainak is. (Referens)

A székeli nököszönés részéről a székeli kiadó-dó javára 1880. év január hó 25-én a székeli örs-egylet helyiségében tartott házi táncmulatást rendez-ték. A jótékony czél elősegítése tekintetéből netán nyújtandó kegyes adakozások közönséggel fogadtatnak s Szódy Károly úrnak kézbeadták. A táncmulatás sikerének előmozdítását — mint halljuk — Gr. De-genfeld Lajosné 6 millióra is hathatósan közre-működik.

Fényes piknik kétszáz, melyet a b. gyarmati if-juság f. hó 24-én a „Balassa” emeleti termében ren-dez. Eddig 25 család írta alá a kibocsátott ívetek.

A losonczai tűzoltó egylet bálja f. hó 31-én tar-tott meg a losonczai csinosban. A rendező bizottság a meghívókat e hó folytatni bocsátotta ki.

Hajós Károly petőli földbirtokos és m. kir. állam-vasuti közp. hivatalnok f. hó 14-én Budapestben hosszas betegség után jóbb létre szenderült. Testvérei Hajós László, Mária és Amália valamint ifj. neje az Veres Janka gyászolják. Béke poraira?

A pincesz tulajdonosok közt általános a panasz a fogyasztási adó bérlet ellen. Ezek az uri emberek annélkül, hogy az adó kivetése előtt a határnapokat a fogyasztóknak kellő tudomásra hozták volna meg-jelennek az egyes tulajdonosok pinczéiben a polgári bírsok nélkül, mint halljuk kényük kedvük szerint vet-tek ki az adót a eljárásukkal oda törekednek, hogy a fogyasztókat minél nagyobb bírságokkal rovják meg. A zaklatott fogyasztók érdekében felhívjuk egy a városi előjáróság mint a pénzügyi hivatal éber figyelmét.

Necrolog. Közéletünk így érdemes veteránját vesz-tettük el. Imé a letöltött heten Pongrács Károly kir. tanácsos. Még a régibb letöltő-nálpig becsületese és sz-gyar nemzedék azon sorához tartozott, melyek fájda-lmas ritkulást vagyunk napról napra tapasztalni kény-telenek. Született 1803-ban Petőben, iskoláit valamint jogi tanulmányait pedig nagybábára Sáros-Patakon, az akkori kitűnő tanáraitól hírneves collegiumban végezte. A szokásos patvárait Szentiványi Anselm megyének a kiváló főnád végzetén az ügyvédi vizsga letétele után gazdálkodni Kis-Libercsén, jószágára vonult vissza, hol mint szörleg kezelte gazdaságát nejevel s. Dubra-viczky Johannával együtt a környéknek jótérvője a 48—49-ik irlalmas időkben valódi neveltője volt a lélek a lélek elevevességével és az érdeklődés melegével ki-sérveg folytonosan megyei közéletnek minden moza-natát megyei közéletünk minden mozaikát. A forradalom lezajlása után kitűnő gazdasági ismereti miatt a pozsonyi kerületbe kaatasteri főbírsósá nevezetett, mely állásából az 1861. évbe e megye első alispáni székét foglalta el. Ez állásában kitűnő munkássággal és nem kevés eredménnyel működött 1867-ig; alatta keletkeztek, a még akkor rendezésbe kezelt mellett annyi hasznos nyújtott megyei magtárak, alatta épít-tek ki a váci-kassai államot nógrádmegyei része sat. Az alkotmányos élet beállta után éveket fektetve hol Kis-Libercsén, hol B. Gyarmaton töltötte, 1874—77-ig pedig a megye közbizalmának engedve mint áramválti elnök működött. Azonban makacs fűbaja miatt lekö-zönvén ez idő óta állandóan B. Gyarmaton lakott, míg e hó 12-én d. e. 12 órakor öt napl nem kinek nélküli szenvedés után a halál elérte. Most már megmarintak fájdalmak, elmúltak örömei: de lankadatlan szorgalmá-nak az évek sálya alatt nem győződő munkásságának, nyíjas kedélyének és lebilincselő élménységének emléke nagy a megyei kös és társadalmi életünkben, mint ismerősei lelkében bizonytal meg soká tudeli őt. Te-kintélyes vagyónak, mely csaknem 100,000 frira rág, testvére Pongrács Tivadar és fogadott fának övegye Pongrács Révay Matild öröklék. Holt tetemei végteke-kedéshez képest Kis-Libercsén f. hó 15-én helyeztetik öröknyugalomra. alhunytáról kiadott család gyászje-lentés következő: Övegye Jean Zeigmondné, Pongrács Tivadar, Pongrács István, Pongrács Paula, férjesezt Br. Buttler Henrikné, övegye Pongrács Ádámné született Révay Matild, Pongrács Eduárd, szomorodott mivel jelentik magok, férje, s gyermekeik, valamint az ősz-es rokonság nevében szeretett mostoha fia, testvé-rbátyja s öccorok a illetőleg rokonok nagyságos Szent-miklósi és örári Pongrács Károly kir. tanácsos urnak, 1880. évi január 12-én délelőn 12 órakor tervény éle-tének 76-ik évében, rövid szenvedés után törékeny gyász-sz kimúltat. A boldogult hült tetemei január hó 15-én (csütörtökön) d. e. 11 órakor Kis-Libercsén a családi sírboltba az ev. szertartás szerint fognak öröknyuga-lomra tetetni. Béke hamvira.

**Végtérnyelés.** A b-gyarmati kir. törvényszék büntető osztálya f. hó 9-én Domján Pál elnöksége alatt tartott végtérnyelésben, sikkasztással vádolt Bobus Ábeli tényálladék hiányában felmentette.

Egy nő, ki nagyobb uradalmakban gazdatisztáné volt, a német nyelvet is beszéli, s egy belső mint a külső házi dolgokban járatos, — alkalmazást keres. Bővebb értesítéssel szolgál Halmér János ügyvéd.

### Nógrádmegyei hivatalos értesítő.

#### KÖRLEVELEK.

Dánér Abel háromszékmegyei úzoni szőlőművi ev. ref. tanítójelöltnek 1877. évi szeptember 2-án a székhely-karanténári állami tanítóképződelel nyert elemi népközlési tanítóságra képestő oklevele állítólag elvesztvén, emennel semmisnek nyilvánítottatik.

Kelt B-Gyarmaton, 1879. december 30-án.

Ebecsky Emil,

kir. tan. Nógrádmegyei tanfelügyelője.

#### HIRDETME NYEK.

Igazságügyminiszter ur ó nagyméltósága által a megyei kir. járáshírószag jövő február 1-től kezdve telekkönyvi ügyekben bírói hatáskörrel ruházott fel.

A megyei székház nagytermének lebontott födénnyel megmaradt 80 darab 10—20 centiméter vastag, 10—15 meter hosszú fényű gerendák, az évi január 19-án d. e. 10 órákor fog a megyeház udvarán elárvereztetni.

Tapolcsányi Ferencz, várnagy.

A stajeroszági helytartóságnak értesítése szerint Stajeroszágban dűbörgött keleti marhavész teljesen megsemmisítve, a szoros határszárat alul feloldatott.

Horvát-Szlavonországban pedig a szoros határszárat továbbra is teljes épségben hagyatott.

Egy kávérszint mintegy két évtizedek a jól ismertetett látnó vizalakutya Lőrinczben múlt évi december utolsó napjaiban Berger Márton sziráki pék kocsiháza szegődött, a mint gardátián jószág általa felfogatott, ezen vizala a járási csodabiztos ur által lezáróztatott s körtörzeti jelentetett, felbírattik tulajdonosa, hogy ahhoz tulajdoni jogának igazolása mellett a sziráki járási szolgabírói hivatalnál 30 nap alatt jelentkezzék, ellenesben a vizala a bitangalga helyezett állatok feletti hatósági szabályzott intézkedések alá fog esni.

Jelentése az Ádriai biztosító társulat budapesti főgynökségének, f. év folytán előfordult tűskármatek előadásával; melyek szerint az illető biztosítási kötvényekre a díjak részint a kellő időben, részint nem is fizetettérre le; e miatt az illető kötvények törlesztettek, s a tűskármok kifizetése megtagadtatik.

Végzés: Niallbugy a megyei árakat illető épületek tömeges biztosítására, az Ádriai biztosító társulattal kötött szerződés folytán, az összes községi közgyámok, illetve magán gyámok annak idején szigorúan utasítva lettek: hogy az árakat épületeit tűzkár ellen biztosítani és a biztosított díjakat mindenkor kellő időben a társulat budapesti főgynökségénél közvetlenül befizetni el ne mulasszák; ennél fogva a mennyiben a díjak fizetése mulasztatott, a tűzkár viselésében mindenkor az illető magán gyám, vagy községi közgyám lett marasztalva; tekintve, miszerint a biztosító társulat ezen jelentéshöz képest egy idő óta az árakat épületeire ój biztosítani nem jelentette be; ennek folytán az o tárgyban végzésnek ajában figyelembe hozásával utasítottatik a megyebeli községek összes közgyámjai, illetve a magán gyámok, hogy a meghagyottak szerint az árakat illető épületeket, a megkötött szerződés alapján, az Ádriai biztosító társulattal tör ellen biztosítani el ne mulasszák; ellenben mulasztásokból eredhetők károk miatt vagyonnakkal felelősek.

Ezen végzés a megyei hivatalos értesítőbe a községi előjárások által illetőknök köz tudomásul adatván, s az Ádriai biztosító társulat budapesti főgynökségével is közöltetni rendeltetik.

Kelt B. Gyarmaton, Nógrádmegyei Árvasszékeknek 1879. évi november hó 14-én tartott üléséből. Kiadta: Komjáthy Károly, Árvasszéki jegyző.

Kassa város főkapitányának folyó évi november 18-án 5800 szám alatt kelt távirati jelentése szerint, a Széchenyimegyében elkövetett rablógyilkossággal vádolt Gotti Sándor és Jakab olasz ajkú vasúti munkások elfogattak. Miről a törvényhatóságot, múlt évi február 8-án 5685. sz. alatt kelt rendeletem kapcsán, a nyomozás megszüntetése végett értesitem. Budapest, 1879. november 22-én. A miniszter megbízásából:

Lukács György, miniszteri tanácsos.

A földmivelési m. kir. ministerium f. évi 28246. számú rendlete folytán értesítetik a gazdálkodásnak, hogy a kassai kir. gazdasági tanintézet kebelében rétmesteri iskola állítatott fel, melyet a lecsapolás alagszervezés és öntözésre alkalmas területekkel bíró földhírtokosok igénybe vehetnek azon célból, hogy ott rétmestereket képeztesse.

Feloldó ártokozó

Horváth Danó.

## Eladó ház.

Balassa Gyarmaton a Templom-utcában fekvő 94. népszerűségi alatti ház szabad kézből eladó. Bővebb felvilágosítást ad a háztulajdonos, vagy a balassa gyarmati takarékpénztár.

## Malomhaszonbérbeadás.

A ribai malom, e folyó 1880. január hó 25-ik napján délelőtti 10 órákor, Ribán, a molnár-lakban, közárverés útján e folyó évi sz. György naptól számítandó 6 évre haszonbérbe fog adatni. A feltételek a kitűzött napon fognak megállapittatni s az árverés előtt kihirdettetni. Biztosítékul 1000 frt készpénzben, vagy árva-biztosítékul ingatlanokra betáblázott kötelezvényben lesz leteendő.

A vállalkozók 100 forint bántapénzzel ellátva ezennel meghivatnak.

Kelt Kőváron, 1880. január 15-én.

Plachy László,

közbirókossági felügyelő.

### Hirdetmény.

A szécsényi Takarékpénztár részvénytársulat 1880. évi rendes közgyűlésének határvapjánál f. évi február hó 15-ik napjának d. e. 10 órája Szécsény m. város tanácsstermébe kiűzve, s tárgyait az alapszabályok 21-ik §-a a) o) d) e) k) m) pontjaiban felsoroltak és a felügyelő bizottság megválasztása képezendő; ezen közgyűlésre a tervezett részvénytársulat t. részvényesöl oly figyelemzetéssel hivatnak meg, hogy az alapszabályok 18-ik §-a értelmében a közgyűlésen szavazatot gyakorolni kívánók eredeti részvényeiket a közgyűlés megelőzőleg az igazgatóságuk bemutatni tartoznak.

Kelt Szécsényben, 1880. évi január 4.

Terestyánszky István s. k., igazgató.

## HIRDETÉSEK.

### A „Magyar-francia biztosító részvény-társaság” melynek husz millió frankot azaz nyolcz millió arany forintot

tevő alaptőkéjéből a részvényesek által tíz millió frank azaz négy millió arany forint legott s készpénzben befizetett és részint a főváros legelső pénzintézeténél, részint magyar állami értékpapirokban és elsőbbségekben helyeztetett el, f. évi október 14-én tartott közgyűlésen megalakulván, ugyan e közgyűlés által a társaság vezetésének élére elnökül: **Bittó István**, alelnökül: báró **Bánhidy Béla** és **Bontoux Jenő**, vezérigazgatóul: **Moskovicz Lajos** urak választattak meg.

#### Biztosít pedig a társaság:

- a) tűzveszély és robbanás által okozott károk ellen;
- b) jégkárok ellen;
- c) szárazon vagy vizen szállított javak károsodása ellen;
- d) az ember életére minden ismert módozat szerint.

Nem alakult még biztosító társaság mindez ideig a monarchiában, mely a biztosító közönségnek annyi biztosítékot nyújtott volna, mint a mennyit e társaság, ez ideig páratlan nagyságu alaptőkéjével, mindjárt kezdetben nyújtani képes. Ugyanazért, midőn alólti igazgatóság kifejezést ad azon reménynek, hogy a közönség teljes bizalmával fogja ezen új hazai biztosító intézetet megtisztelni, igéri egyezerszám, miszerint a társaság üzletvitale a méltányosság, pontosság és legazigorúbb becsületesség minden követelményének mindenkor és teljesen meg fog felelni, a díjtételek megazabálásánál pedig kellő tekintettel lesz a verseny jogosult követelményeire.

A szervezkedés országgazerte teljes erővel megindulván, bővebb felvilágosítások a felállított ügynökségek által készségesen adatnak; ugyanez ügynökségek fel vannak hatalmazva egyezerszám ajánlatok átvételére is.

Budapest, 1879. december havában.

### A magyar-francia biztosító részvény-társaság igazgatósága.

Ügynökség Balassa-Gyarmaton **Felsenburg Henrik**-nél.

## Balassa-Gyarmathoz fél órányira

tevék, uri lakház cserép alatt, gazdasági épületek részint záindely, részint szalma alatt vannak. — Bővebb tudósítást ad B-Gyarmaton **Tapolcsányi Ferencz**.

fekvő 200 holdas birtok eladandó, földi legnagyobb részt agyagos, homokos részei pedig ákáczfákkal beültetve, részint szalma alatt vannak. — Bővebb tudósítást ad